

SVEA HOVRÄTT
Avdelning 02
Rotel 020108

DOM
2016-08-25
Stockholm

Mål nr
T 391-16

KÄRANDE

AFO Entreprenader AB i konkurs, 556727-5549 ("AFO")
Krossgatan 30 B
162 50 Vällingby

Ombud: Jur.kand. Gabriel Donner
Riddargatan 45
114 57 Stockholm

SVARANDE

Infratek Sverige AB, 556702-6934 ("Infratek")
Box 42002
126 12 Stockholm

Ombud: Advokaten Einar Wanhainen
Box 7418
103 91 Stockholm

SAKEN

Klander av särskild skiljedom meddelad i Stockholm den 18 maj 2015, se bilaga A

HOVRÄTTENS DOMSLUT

1. Hovrätten avslår käromålet.
 2. AFO Entreprenader AB i konkurs ska betala ersättning för Infratek Sverige AB:s rättegångskostnader med 39 790 kr och ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen från dagen för hovrättens dom tills betalning sker. Rättegångskostnaderna avser ombudsarvode.
 3. Hovrätten avslår Infratek Sverige AB:s yrkande om solidariskt betalningsansvar för Gabriel Donner.
-

Dok.Id 1280614

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 00 E-post: svea.avd2@dom.se www.svea.se	08-561 675 09	måndag – fredag 09:00-15:00

BAKGRUND

Mellan parterna gäller ett skiljeavtal. För skiljeförande gäller enligt avtalet bl.a. Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstituts (SCC) skiljedomsregler, som med avseende på kostnaderna för förfarandet innehåller bl.a. följande bestämmelser.

KOSTNADER FÖR SKILJEFÖRFARANDE

§ 43 Kostnader för skiljeförfarandet

[...]

§ 44 Parts kostnader

[...]

§ 45 Förskottsbelopp

- (1) Styrelsen ska bestämma ett belopp som ska betala av parterna som ett förskottsbelopp.
- (2) [...]
- (3) Förskottsbeloppet ska betalas av parterna med hälften vardera om inte separata förskottsbelopp har fastställts. [...]
- (4) Om en part underlåter att betala ett begärt belopp ska sekretariatet bereda motparten tillfälle att göra det inom en viss tid. Om det begärda beloppet inte betalas ska styrelsen avvisa målet helt eller delvis. Om motparten betalar det begärda beloppet får skiljenämnden på begäran av den parten meddela en särskild skiljedom angående ersättning för betalning.
- (5) [...]
- (6) [...]

Infratek påkallade ett skiljeförfarande mot AFO vid SCC. SCC fastställde ett förskottsbelopp, att erläggas av parterna med hälften vardera. Infratek betalade förskottet i dess helhet och hänsköt tvisten till skiljenämnden. Till ensam skiljeman utsågs advokaten Lars Andersson. Infratek begärde därefter att skiljenämnden genom en särskild skiljedom skulle förplikta AFO att till Infratek betala den del av förskottet som enligt SCC:s beslut belöpte på AFO. AFO bestred betalningsskyldighet. Genom den nu ifrågasatta domen biföll skiljenämnden Infrateks talan.

YRKANDEN I HOVRÄTTEN

AFO har, som det får förstås, yrkat att hovrätten ska förklara den särskilda skiljedomen ogiltig alternativt upphäva domen.

Infratek har motsatt sig AFO:s talan.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader. Infratek har därutöver yrkat att Gabriel Donner ska förpliktas att solidariskt med AFO svara för Infrateks rättegångskostnader.

Gabriel Donner har inte avgett någon inställning till yrkandet om solidariskt betalningsansvar.

AFO har under målets handläggning i hovrätten försatts i konkurs. Underrättad om rättegången har konkursförvaltaren förklarat att konkursboet inte önskar överta konkursbolagets talan.

GRUNDER M.M.

AFO

Enligt lagen (1999:116) om skiljeförfarande (LSF) kan skiljemannen endast meddela *en* skiljedom under skiljeförfarandet och det är när sakfrågan avgörs. Skiljemannen kan inte meddela mellandomar eller deldomar. Parterna kan inte heller avtala om detta. Genom att meddela en särskild skiljedom utan att sakfrågan avgörs har skiljemannen agerat utanför lagens ramar.

LSF ger inte skiljemannen rätt att begära förskott. Ett förskott är redovisningsmedel som endast tillkommer mottagaren om det finns en kostnad för utfört arbete. Vid tidpunkten för den särskilda skiljedomen hade skiljemannen ännu inte utfört sitt arbete, varför någon fordran inte uppkommit.

Skiljedomen strider vidare mot SCC:s skiljedomsregler. När AFO inte betalade det begärda förskottsbeloppet har det ankommit på SCC att avvisa målet, vilket inte skedde. Bestämmelsen i 45 § (4) SCC:s skiljedomsregler ska inte heller tolkas som ett bemyndigande för skiljemannen att meddela ett betalningsåläggande utan som en möjlighet att fastställa ett förskottsbelopp inför den kommande skiljedomen där ersättningen till skiljemännen slutligen regleras. Skiljemannen har trots detta formulerat den särskilda skiljedomen som om Infratek skulle ha en exigibel fordran mot AFO.

Om 45 § (4) skiljedomsreglerna skulle anses ha den innebörd som följer av den nu ifrågasätta skiljedomen är den oskälig enligt 36 § avtalslagen och ska lämnas utan avseende. Ett skiljeavtal får nämligen inte stå i strid med LSF:s bestämmelser. Även om LSF tillåter parterna att i avtal fylla ut lagens bestämmelser i viss utsträckning, gäller detta inte beträffande skiljeförfarandet. Parterna kan alltså inte avtala om att den vinnande parten ska vara skuldsatt till den potentiellt förlorande parten eller att en särskild skiljedom ska vara exigibel. Den aktuella bestämmelsen är även oskälig då den inte skyddar den svagare parten, i det här fallet AFO.

Sammanfattning av grunderna för talan

Skiljenämnden har i strid med lag meddelat en skiljedom trots att sakfrågan därigenom inte har avgjorts. I samma skiljedom har part utan stöd i lag ålagts betalningsskyldighet för förskott på rättegångskostnader. Skiljedomen strider också mot SCC:s skiljedomsregler. Om så inte är fallet är 45 § (4) skiljedomsreglerna oskälig enligt 36 § avtalslagen och ska lämnas utan avseende. Skiljedomen strider alltså mot rättsordningen i Sverige och är därför ogiltig.

Skiljemannen har överskridit sitt uppdrag genom att, utan stöd i lag eller avtal, meddela mer än en skiljedom under skiljeförfarandet. Därigenom har även fel i handläggningen förekommit utan AFO:s vållande. Uppdragsöverskridandet och handläggningsfelet har inverkat på målets utgång. Klandergrunderna innebär, såväl enskilt som sammantagna, att skiljedomen ska upphävas.

Infratek

Parterna har i en skiljeklausul hänvisat till SCC:s skiljedomsregler, som därmed blivit tillämpliga på förfarandet. LSF är dispositiv. Parterna kan alltså avtala om avvikelser från lagens bestämmelser när det gäller bl.a. förfarandet. Enligt 38 § skiljedomsreglerna får skiljenämnden avgöra en särskild fråga eller en del av tvisten genom en särskild skiljedom. Skiljemannen har meddelat den aktuella skiljedomen med stöd av denna bestämmelse. Skiljemannen har därmed agerat inom ramen för sitt uppdrag. Skiljedomen är följaktligen inte lagstridig. Infratek, som betalade hela

förskottsbeloppet, har enligt 45 § (4) skiljedomsreglerna också rätt till en särskild skiljedom angående ersättning för den gjorda betalningen.

Parternas avtal om skiljeförfarande enligt SCC:s skiljedomsregler ingicks på frivillig grund. Skiljedomsreglerna har varit tillgängliga för AFO innan avtalet ingicks. Kostnaderna har därmed varit förutsebara. Om den ena parten inte uppfyller sitt åtagande att betala hälften av förskottsbeloppet kan det inte vara oskäligt att motparten får en regressrätt. En sådan rätt, grundad på skiljedomsreglerna, är inte heller oförenlig med rättsuppfattningen i Sverige.

Det åligger en part, som vill bibehålla möjligheten att få en skiljedom upphävd genom klander, att påtala fel och förbehålla sig rätten att klandra felen. AFO har förlorat rätten att klandra skiljedomen redan på den grunden att AFO underlåtit att protestera mot det påstådda handläggningsfelet inom rimlig tid.

Sammanfattning av grunderna för bestridande

Skiljedomen omfattas av ett giltigt skiljeavtal. Domen är inte uppenbart oförenlig med grunderna för rättsordningen i Sverige. Skiljedomsreglerna är varken oskäliga eller ogiltiga. Skiljemannen har varken överskridit sitt uppdrag eller begått några andra handläggningsfel som har inverkat på utgången i skiljeförfarandet. Härutöver är de av AFO åberopade klandergrunderna prekluderade i enlighet med 34 § andra stycket LSF och kan därför inte leda till att klandertalan bifalls.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

Målet har med stöd av 53 kap. 1 § och 42 kap. 18 § första stycket 5 rättegångsbalken avgjorts utan huvudförhandling.

Båda parterna har åberopat skiljedomen och skiljedomsreglerna som skriftlig bevisning i målet.

AFO har som grund för både ogiltighets- och klandertalan gjort gällande att skiljenämnden förfarit felaktigt genom att i en särskild skiljedom ålägga AFO

betalningsansvar för del av förskottsbeloppet för skiljeförfarandet. Innan hovrätten tar ställning till påståendet i sak, inleder hovrätten med att pröva Infrateks invändning om att AFO förlorat rätten att åberopa dessa omständigheter som grund för sin klandertalan.

Har AFO förlorat rätten att åberopa de omständigheter som bolaget grundat sin klandertalan på?

En part i en klanderprocess har inte rätt att åberopa en omständighet som han genom att delta i skiljeförfarandet utan invändning eller på annat sätt får anses ha avstått från att göra gällande (34 § andra stycket LSF). En part som önskar klandra en förment brist i ett skiljeförande måste alltså normalt ha påtalat bristen redan i samband med det förfarandet. I annat fall anses parten ha godtagit omständigheten i fråga (Olsson m.fl., *Lagen om skiljeförfarande – en kommentar* [2000], s. 147f).

Hovrätten gör följande bedömning.

Hovrätten konstaterar att det varken av den särskilda skiljedomen eller av protokollet från den muntliga förberedelsen framgår att AFO under skiljeförfarandet invänt mot att skiljenämnden prövade den aktuella frågan genom en särskild skiljedom. Den enda invändning som framfördes var en kvittning. AFO har inte heller i hovrätten gjort gällande att bolaget under skiljeförfarandet skulle ha reserverat sig mot det påstådda uppdragsöverskridandet eller handläggningsfelet. Hovrätten finner alltså att AFO först genom sin klandertalan framfört nu aktuella invändningar mot skiljeförfarandet. Genom sin passivitet under skiljeförfarandet får därför AFO anses ha godtagit att skiljenämnden handlagt den aktuella tvistefrågan på det sätt som skett. AFO har därmed förlorat rätten att åberopa de omständigheter som ligger till grund för bolagets klandertalan. Den talan ska följaktligen avslås.

Ska skiljedomen ogiltigförklaras?

För att en skiljedom ska anses ogiltig krävs att domen eller det sätt på vilket den tillkommit är uppenbart oförenlig med grunderna för rättsordningen i Sverige

(33 § första stycket 2 LSF). Något förenklat uttryckt är det endast höggradigt stötande fall som kan medföra att en skiljedom blir ogiltig (jfr Lindskog i Zeteo, *Skiljeförfarande* [13 maj 2016, Zeteo], kommentaren till 33 §, p. 4.2.1).

AFO har i detta sammanhang gjort gällande att skiljenämnden i strid med lag meddelat en skiljedom trots att sakfrågan därigenom inte avgjorts. Likaså har AFO gjort gällande att skiljedomen strider mot SCC:s skiljedomsregler och, om så inte skulle vara fallet, gjort gällande att 45 § (4) skiljedomsreglerna är oskälig enligt 36 § avtalslagen och därför ska lämnas utan avseende.

Hovrätten gör följande bedömning.

I målet är ostridigt att parterna genom skiljeavtalet kommit överens om att SCC:s skiljedomsregler ska vara tillämpliga på förfarandet. Skiljenämnden har med uttryckligt stöd i 45 § (4) i detta regelverk ålagt AFO en betalningsskyldighet genom en särskild skiljedom för sin hälftendel av förskottsbeloppet. Den angivna bestämmelsen lämnar enligt hovrättens mening inte utrymme för någon annan tolkning än den som skiljenämnden har gjort. Inte heller kan en sådan tolkning anses innebära att bestämmelsen skulle vara oskälig enligt 36 § avtalslagen. Även om så skulle vara fallet är det inte en omständighet som skulle kunna leda till att skiljedomen blir ogiltig.

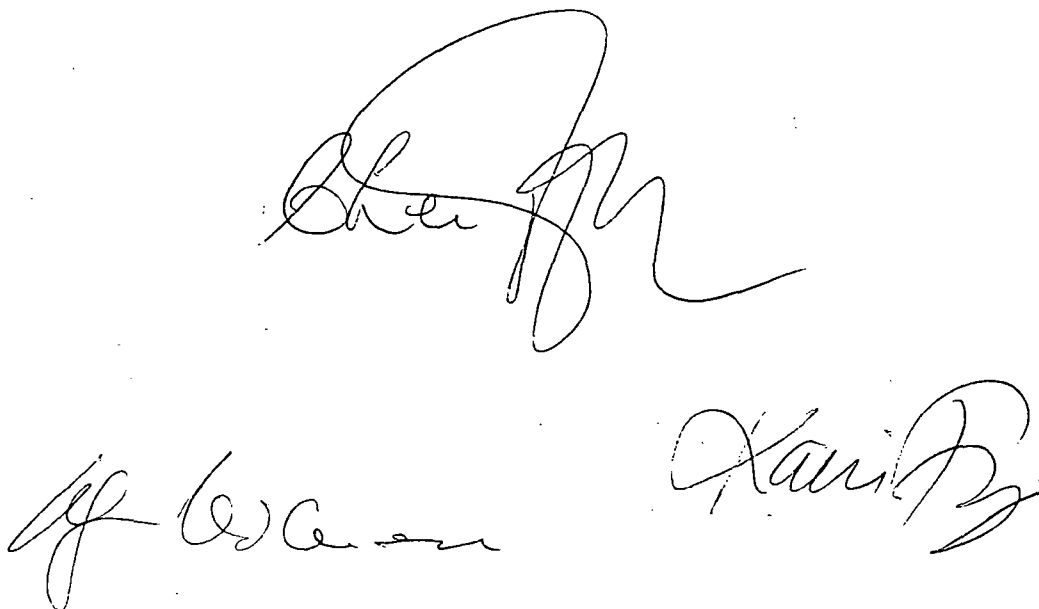
Den omständigheten att LSF saknar en motsvarighet till 45 § (4) hindrar inte parterna från att – på sätt som skett – avtalsvägen tillämpa den föreskrivna ordningen i SCC:s skiljedomsregler (jfr SOU 1994:81 s. 198f med NJA 2000 s. 773 och Svea hovrätts beslut den 11 mars 2009 i mål Ö 280-09). Reglerna i LSF är nämligen till stor del dispositiva. Det är främst regler som rör enskild och allmän rättssäkerhet som är indispositiva (se Lindskog i a.a. Inledande bestämmelser, avsnitt 5.1.4). Hovrätten bedömer att SCC:s regelverk i nu berört hänseende inte står i konflikt med något rättssäkerhetsintresse som skyddas av LSF. Följaktligen står varken den nu omtvistade skiljedomen eller den rättstillämpning som lett fram till den i strid med den svenska rättsordningen, än mindre mot någon särskilt viktig rättsnorm. Någon grund för att ogiltigförklara domen finns alltså inte. AFO:s talan ska alltså avslås i dess helhet.

Rättegångskostnader

Vid ovan gjorda bedömningar ska AFO ersätta Infrateks rättegångskostnader. Infratek har begärt ersättning med 39 790 kr, allt avseende ombudsarvode. Hovrätten bedömer nedlagda kostnader vara skäligen påkallade för tillvaratagande av Infrateks rätt i målet. AFO ska därför förpliktas att betala yrkat belopp.

När det gäller frågan om solidariskt betalningsansvar för Gabriel Donner gör hovrätten följande bedömning. AFO:s talan har inte varit uppenbart ogrundad. Inte heller har Gabriel Donners processföring i målet varit så vidlyftig och oklar att den kan anses ha förorsakat Infratek merkostnader. Yrkandet om solidariskt betalningsansvar ska därför ogillas.

Domen får inte överklagas (43 § andra stycket LSF).

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Christian von Szalay och Magnus Ulriksson, referent, samt tf. hovrättsassessorn Karin Friberg.

Bilaga A

STOCKHOLMS HANDELSKAMMARENS
SKILJEDOMSINSTITUT

Box 16050, 103 21 Stockholm

Telefon: 08-555 100 00, E-post: arbitration@chamber.se

www.sccinstitute.se

SÄRSKILD SKILJEDOM

meddelad den 18 maj 2015

Skiljeförfarandets säte är Stockholm

Skiljemål V 2015/003

PARTERNA

Käranden: Infratek Sverige AB, 556702-6934
Box 42002
126 12 Stockholm

Ombud för käranden: Advokat Einar Wanhainen
G Grönberg Advokatbyrå AB
Box 7418
103 91 Stockholm

Svaranden: AFO Entreprenader AB, 556727-5549
Kammakargatan 72
111 24 Stockholm

Ombud för svaranden: Advokaten Madeleine Sifvert
Advokatfirman Nova AB
Box 55996
102 16 Stockholm

SKILJENÄMND

Ensam skiljeman: Advokaten Lars Andersson
Advokatfirman LA PARTNERS AB
Box 487
201 24 Malmö

HANDLÄGGNINGEN I MÅLET

Infratek Sverige AB ("Infratek") påkallade den 8 januari 2015 skiljeförfarande mot AFO Entreprenader AB ("AFO") vid Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstitut ("SCC"). SCC fastställde förskottsbelopp att erläggas av parterna med hälften vardera avseende två separata mål (V 2015/003 och V 2015/004). Förskotten i sin helhet erlades av Infratek och målen hänsköts till skiljenämnden den 12 mars 2015. Kort därefter beslutade SCC om sammanläggning av de båda målen.

Infratek har i skrivelse av den 22 april 2015 yrkat att skiljenämnden genom särskild skiljedom förpliktigar AFO att till Infratek utge EUR 53 650 jämte ränta enligt 4 § och 6 § räntelagen. Grunden för yrkandet är att Infratek betalt den del av förskottet som SCC beslutat att AFO skulle erlägga.

AFO, som vitsordat kapitalbeloppet och yrkad ränta i sig, har bestritt betalningsskyldighet och hänvisat till en kvittningsförklaring avgiven den 20 mars 2015.

Infratek har avseende kvittningsinvändningen anfört dels att möjligheten att utverka särskild skiljedom för förskottsbelopp skulle förfelas om part medgavs rätt att kvitta i de fall motfordran är tvistig och dels att motfordringen är föremål för tvist i ett annat skiljeförfarande vilket medför att motfordringen inte kan prövas i detta skiljeförfarande vilket i sin tur utgör hinder för kvittning.

AFO har till stöd för kvittning anfört att fordringen sedan lång till tillbaka är förfallen till betalning och att det inte föreligger någon tvist om fordringen som sådan i det parallellt pågående skiljeförfarandet.

Parterna har vidare redogjort för bakgrunden till de olika tvisterna mellan parterna och parternas agerande vilket framgår av dels Infrateks påkallelse av denna särskilda skiljedom av den 22 april 2015 samt AFOs svarsskrivelse av den 29 april 2015. Därutöver har parterna i två mejl fört viss argumentation i den fråga som nu är aktuell och slutligen har avhållits en muntlig förberedelse per telefon. Bilaga av protokollet från telefonmötet bilägges denna skiljedom.

Ingen av parterna har åberopat någon bevisning i frågan som skiljenämnden nu har att avge särskild skiljedom över.

SKILJENÄMNDENS DOMSKÄL

I § 45 p 4 i SCC:s skiljedomsregler framgår följande:

Om en part underlåter att betala ett begärt belopp ska sekretariatet bereda

motparten tillfälle att göra det inom en viss tid. Om det begärda beloppet inte betalas ska styrelsen avvisa målet helt eller delvis. Om motparten befalar det begärda beloppet får skiljenämnden på begäran av den parten meddela en särskild skiljedom angående ersättning för betalningen.

Skiljenämndens bedömning

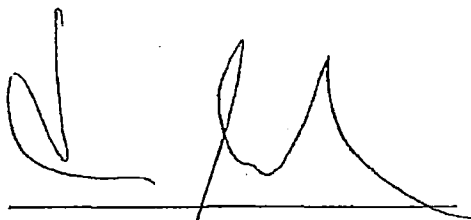
Genom att erlagga betalning av det förskott som AFO skulle ha erlagt har Infratek erhållit en fordran mot AFO om det ifrågavarande beloppet EUR 53 650. Om detta är parterna ense. AFO har emellertid som grund för sitt bestridande invänt att Infrateks fordran mot AFO har reglerats genom kvittning. Infratek har gjort gällande att fordrans speciella karaktär förutsätter betalning på sedvanligt sätt men också anför att fordran är tvistig och föremål för prövning i annat skiljeförfarande. Parterna är ense om att den motfordran gentemot vilken AFO kvittat sin i detta skiljemål uppkomna skuld i och för sig är vitsordad men att betalningsansvar bestrids då Infratek åberopat detentionsrätt.

Motfordran har ostridigt uppkommit i en affärsrelation mellan parterna som reglerats i ett särskilt affärsavtal. Avtalet innehåller en skiljeklausul och ett skiljeförfarande har påkallats under vilket bl.a. Infrateks betalningsansvar avseende motfordran kommer att prövas.

När det gäller en motfordran som omfattas av ett annat skiljeavtal har det i doktrinen anförts att det inte är möjligt att göra en sammanhållen prövning av huvudfordran och motfordran vilket i sig utgör en förutsättning för att kvittningsinvändning ska kunna prövas (Stefan Lindskog, *Kvittning* (2014), Zeteo, avsnitt 22.2.4.1). När det som i detta fall redan pågår en process avseende motfordran ställs även frågor om lis pendens på sin spets. Mot bakgrund av ovanstående finner skiljenämnden att den inte inom ramen för detta skiljeförfarande kan pröva motfordrans kvittningsduglighet. Under sådana förhållanden saknar skiljenämnden anledning att ta ställning till om fordrans speciella karaktär är sådan att kvittning inte är möjlig. Räntheyrkandet är vitsordat. Infrateks yrkande ska sålunda bifallas.

DOMSLUT

AFO Entreprenader AB förpliktas att erlagga EUR 53 650 till Infratek Sverige AB jämte ränta enligt 4 § och 6 § räntelagen från dagens datum till dess betalning sker.

Lars Andersson

Protokoll fört vid muntlig förberedelse den 8 maj 2015 kl 11.15 per telefon i skiljemål V 2015/003 anhängiggjort vid Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstitut.

Närvarande;

Skiljemannen Lars Andersson, tillika protokollförare
Advokaten Einar Wannhalnen
Advokaten Madeleine Sifvert

Förberedelsen har tillkommit för att klarlägga vissa utestående frågor i anledning av Infrateks yrkande om särskild skiljedom avseende ett belopp om EUR 53650 jämte ränta.

Skiljemannen framförde att Infratek i sin skrivelse av den 22 april 2015 angivit att den fordran (Fordringen) med vilken AFO kvittat sin skuld till Infratek avseende Infrateks förskottering av AFOs del av det i detta skiljemål fastställda förskottsbeloppet är tvistig samt att AFO i sin svarsskrivelse av den 29 april 2015 påstått att Fordringen är medgiven. Skiljemannen önskade att parterna närmare redovisade sin uppfattning avseende Fordringen.

Einar Wannhalnen vidhöll att Fordringen är föremål för tvist i ett annat skiljeförfarande. Det är korrekt att någon anmärkning mot Fordringen som sådan inte gjorts däremot har Infratek en säkerhetsrätt i Fordringen vilket medför att den kvittningsförklaring som ostridigt gjorts, inte innebär att AFO kan tillgodoräknas denna som en betalning.

Madeleine Sifvert bekräftar att det inte föreligger någon tvist om Fordringen som sådan och att Fordringen sedan lång tid tillbaka är förfallen till betalning. Madeleine Sifvert bekräftar också att den enda bestridandegrund som AFO framför är vad som framförts i svaromålet av den 29 april 2015 under rubriken "Grunder för bestridandet". Vad som anförts i punkterna 3.9 och framåt är mera av karaktären plädering för att den genomförda kvittningen ska accepteras som betalning.

Ingendera part önskar åberopa någon bevisning.

Sammanträdet avslutas med att skiljemannen meddelar att skiljedom kommer att meddelas senare sannolikt under senare delen av nästkommande vecka.

Vid protokollet

Lars Andersson